

N:o 98.

Ank. till Riksd. kansli den 1 maj 1908, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående inköp för statsverkets räkning af vissa byggnader, att användas till boställe för tillsyningsmannen vid Borgholms slottsruin.

(2:a U. A.)

I en den 20 mars 1908 aflåten, till statsutskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition, n:o 115, har Kungl. Maj:t under återopande af bifogadt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att för inköp för statsverkets räkning af stärbhuset efter förre tillsyningsmannen vid Borgholms slottsruin J. A. Jonsson tillhöriga, å den till kungsladugården Borgholm hörande lägenheten Slottsstugan uppförda byggnader, att användas till boställe för tillsyningsmannen vid nämnda slottsruin, på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af 3,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under innevarande år disponera beloppet.

Uti förevarande ärende har departementschefen till berörda statsrådsprotokoll anfört följande:

»I en till öfverintendentsämbetet ställd, af ämbetet med underdånig skrifvelse den 10 december 1907 öfverlämnad skrifvelse af den 30 nästförutgångne november, har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Kalmar län gjort framställning om inköp för statsverkets räkning af vissa å den till kungsladugården Borgholm hörande lägenheten Slottsstugan uppförda byggnader, att användas till boställe för tillsynings-

mannen vid Borgholms slottsruin; och har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande till stöd för denna framställning anfört följande.

Sedan tillsyningsmannen vid nämnda slottsruin J. A. Jonsson i november månad år 1906 affidit, hade Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande med förre torparen Anders Peter Petersson låtit träffa aftal att till 1907 års slut hafva tillsyn öfver nämnda slottsruin. Petersson, som hade sin bostad på ett afstånd af omkring en och en half kilometer från ruinen, hade vissa tider hvarje dag under sommarmånaderna uppehållit sig vid ruinen för att lämna allmänheten tillträde till denna, men det syntes knappast kunna förväntas, att en tillsyningsman, som bodde så pass långt från ruinen, skulle under öfriga delar af året ägna densamma den oafåtliga tillsyn, som vore önskelig. Enligt hvad Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande inhämtat, funnes ej heller någon utsikt att till ifrågavarande befattning erhålla lämplig person, hvilkens bostad låge i närheten af ruinen. Det syntes därför kunna ifrågasättas, huruvida det icke blefve nödvändigt för kronan att tillhandahålla bostad åt tillsyningsmannen, för så vidt effektiv tillsyn öfver ifrågavarande minnesmärke skulle blifva utöfvad. Med tanke på att denna fråga förr eller senare skulle komma att väckas, hade Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande vid senaste utarrendering af Borgholms kungsladugård hemställt, att två inom slottsområdet belägna åkrar, den ena om 11 ar och den andra om 21,20 ar, skulle från arrendet undantagas. Denna hemställan hade bifallits; och vore följaktligen nämnda områden disponibla till tomt för en vaktstuga vid ruinen. Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansåge sig emellertid icke nu böra framställa förslag, att en dylik stuga skulle på kronans bekostnad uppföras, enär det kommit till Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes kännedom, att stärbhusdelägarna efter den förutvarande tillsyningsmannen Jonsson till salu utbjöde denne tillhöriga byggnader å en lägenhet under kungsladugården, och det ville synas, som om det skulle vara för kronan fördelaktigare att förvärfva denna lägenhet än att låta uppföra en vaktstuga. Lägenheten, som, på sätt af en Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes förevarande skrifvelse bilagd, af kronolänsmannen P. A. Waldén upprättad beskrifning kunde inhämtas, vore bebyggd med boningshus, visthusbod samt hemlighus jämte svinhus, låge visserligen icke i ruinens omedelbara närhet, men afståndet mellan densamma och lägenheten vore dock icke större, än att en där boende tillsyningsman kunde, utan att behöfva uppoffra afsevärd tid, besöka ruinen hvarje dag, hvarför lägenheten syntes väl lämpa sig till bostad åt tillsyningsmannen. Åbyggnaderna uppgåfves vara i godt stånd, och, enligt hvad

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande inhämtat, fordrade stärbhusdelägarna en köpeskilling af 3,000 kronor för lägenheten. För densamma skulle, efter hvad af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes skrifvelse i afskrift närslutet arrendekontrakt kunde inhämtas, till kungsladugårdens arrendator erläggas en årlig afgäld af 20 kronor intill nu löpande arrendeperiods slut den 14 mars 1923, efter hvilken tid det område, hvarå åbyggnaderna vore uppförda, gifvetvis borde från arrendet undantagas, därest kronan komme att förvärfva lägenhetens åbyggnader.

Vid Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes skrifvelse finnes fogad en till Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande ställd skrift, däri förre tillsyningsmannen Jonssons änka, Sofia Jonsson, med förmålan att hon vore ensam stärbhusdelägare efter denne, erbjudit omförmälda byggnader till försäljning åt Kungl. Maj:t och kronan mot en köpeskilling af 3,000 kronor, äfvensom förklarar, att detta hennes anbud gällde till den 1 nästkommande juni.

För egen del har öfverintendentsämbetet förklarar sig anse det vara högeligen önskvärdt, att tillsyningsmannen vid Borgholms slottsruin vore boende så nära densamma, som omständigheterna kunde medgifva; och har ämbetet, då ifrågavarande byggnader, som, efter hvad ämbetet inhämtat, vore belägna på ett afstånd af allenast omkring 375 meter från ruinen och enligt förenämnda beskrifning och i öfrigt vunna upplysningar vore af god beskaffenhet, betingade ett pris, hvilket ingalunda kunde anses oskäligt och syntes understiga kostnaden för uppförande af en ny bostad, tillstyrkt berörda af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande gjorda framställning.

På grund af nådig remiss har domänstyrelsen den 7 nästlidne februari afgifvit underdånigt utlåtande i ärendet; och har styrelsen därvid öfverlämnat infortrade yttranden från kronofogden i orten samt domänintendenten i länet, hvilka båda myndigheter förklarar sig instämma i förenämnda förslag, äfvensom från arrendatorn af Borgholms kungsladugård Hjalmar Hultenberg, hvilken förmält sig icke hafva något att erinra mot samma förslag, under förutsättning att den honom enligt gällande arrendekontrakt tillförsäkrade årliga afgäld, 20 kronor, utginge under hans arrendetid. För egen del har domänstyrelsen anfört, att från styrelsens sida hinder icke mötte mot att den enligt förberörda arrendekontrakt åt förre tillsyningsmannen Jonsson för då löpande arrendeperiod förbehållna lägenhet å kungsladugården öfvertoges för kronans räkning för ifrågavarande ändamål på de villkor, som för lägenhetens besittande stadgats i arrendekontraktet.

Att, såsom för närvarande är fallet, tillsyningsmannen vid Borgholms slottsruin har sin bostad på så pass långt afstånd från ruinen som omkring en och en half kilometer kan naturligtvis icke vara lämpligt. Det tillfälle, som nu erbjuder sig att afhjälpa berörda missförhållande och åt statsverket förvärfva en, som det vill synas, fullt lämplig bostad åt bemälde tillsyningsman, synes icke böra lämnas obegagnadt. Mot det pris, som fordras för ifrågavarande byggnader, hvilka, enligt hvad i ärendet blifvit upplyst, äro i godt stånd, torde intet vara att erinra. Jag finner mig alltså böra biträda myndigheternas ifrågavarande förslag.

Därest detta förslag vinner godkännande, torde, sedan köpet af byggnaderna kommit till stånd, dessa böra ställas under öfverintendentsämbetets vård och inseende med bemyndigande därvid för ämbetet att, så länge årlig afgäld för byggnaderna utgår, utbetala densamma från anslaget till byggnader och reparationer, hvaremot det nu till tillsyningsmannen från samma anslag utgående arfvode af 250 kronor om året torde, därest fri bostad åt honom anvisas, kunna för framtiden nedsättas med åtminstone 100 kronor för år.

Då det synes lämpligt, att byggnaderna må kunna så snart som möjligt för det åsyftade ändamålet disponeras, torde Riksdagens medgifvande böra utverkas därtill, att det för byggnadernas inköpande erforderliga beloppet må redan under innevarande år af Eders Kungl. Maj:t disponeras.»

På de af departementschefen anförda skäl anser sig utskottet böra förorda bifall till motionen, därvid emellertid torde böra föreskrifvas, att, på sätt af departementschefen uttalats, tillsyningsmannen skall, så länge han såsom boställe åtnjuter de till inköp föreslagna byggnaderna, vidkännas afdrag af 100 kronor å det till honom utgående arfvode.

Utskottet får alltså hemställa,

att Riksdagen må

a) för inköp för statsverkets räkning af stärbhuset efter förre tillsyningsmannen vid Borgholms slottsruin, J. A. Jonsson, tillhöriga, å den till kungsladugården Borgholm hörande lägenheten Slottsstugan uppförda byggnader, att användas till boställe för tillsyningsmannen vid nämnda slottsruin, på extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af 3,000 kronor,

med rätt för Kungl. Maj:t att redan under innevarande år disponera beloppet och

b) besluta, att tillsyningsmannen skall, så länge han åtnjuter de ifrågavarande byggnaderna såsom boställe, vidkännas afdrag af 100 kronor å det till honom utgående arfvode.

Stockholm den 1 maj 1908.

På statsutskottets vägnar:

P. PEHRSON.